

Projektos iegulda miljoniem eiro

Katru gadu Zemkopības ministrijas paspārnē esošais Zivju fonds piešķir naudu pētījumiem, izglītošanai, dažādas tehnikas un ierīču iegādei, ko paredzēts izmantot zivju resursu ieguves un saglabāšanas uzraudzībai. Pērn Zivju fonda pasākumos īstenotajiem projektiem tika izmaksāti 90 3156 eiro.

DRONI, KVADRIKLI, LAIVAS, KAMERAS

Kā *Kurzemiekiem* skaidro Zemkopības ministrijas zivsaimniecības departamenta direktora vietniece Inese Bārtule, pērnajā gadā saņemti 50 projektu pieteikumi. Finansējums, kas ir kā atspāids gan dažādām nevalstiskajām organizācijām, gan pašvaldībām, kuras veic zivju resursu uzraudzību, tiek prasīts dažādiem mērķiem. Piemēram, Kuldīgas novada pašvaldība pasākuma *Zivju resursu aizsardzības pasākumi, ko veic valsts iestādes un pašvaldības, kuru kompetencē ir zivju resursu aizsardzība* ietvaros ir lūgusi piešķirt finansējumu gan drona, gan binokļu, meža kameru un laivas motora iegādei, pamatojot to kā ūdeņu bioloģisko resursu aizsardzību Kuldīgas novadā. Kopējā pieprasītā summa ir teju pieci ar pusi tūkstoši eiro, ko Zivju fonds arī piešķīris. Savukārt Skrundas novads šogad prasīja 19 605 eiro, no tiem Zivju fonda finansējums ir 17 600 eiro, bet pašvaldības līdzfinansējums 2005 eiro, un to izmantoja, lai iegādātos laivu ar tās komplektāciju (dzinēju, piekabī), kā arī kvadriciklu, ar ko transportēt laivu, nakts redzamības iekārtu un dronu, lai būtu iespēja fiksēt pārkāpumus arī no attāluma un diennakts tumšajā laikā.

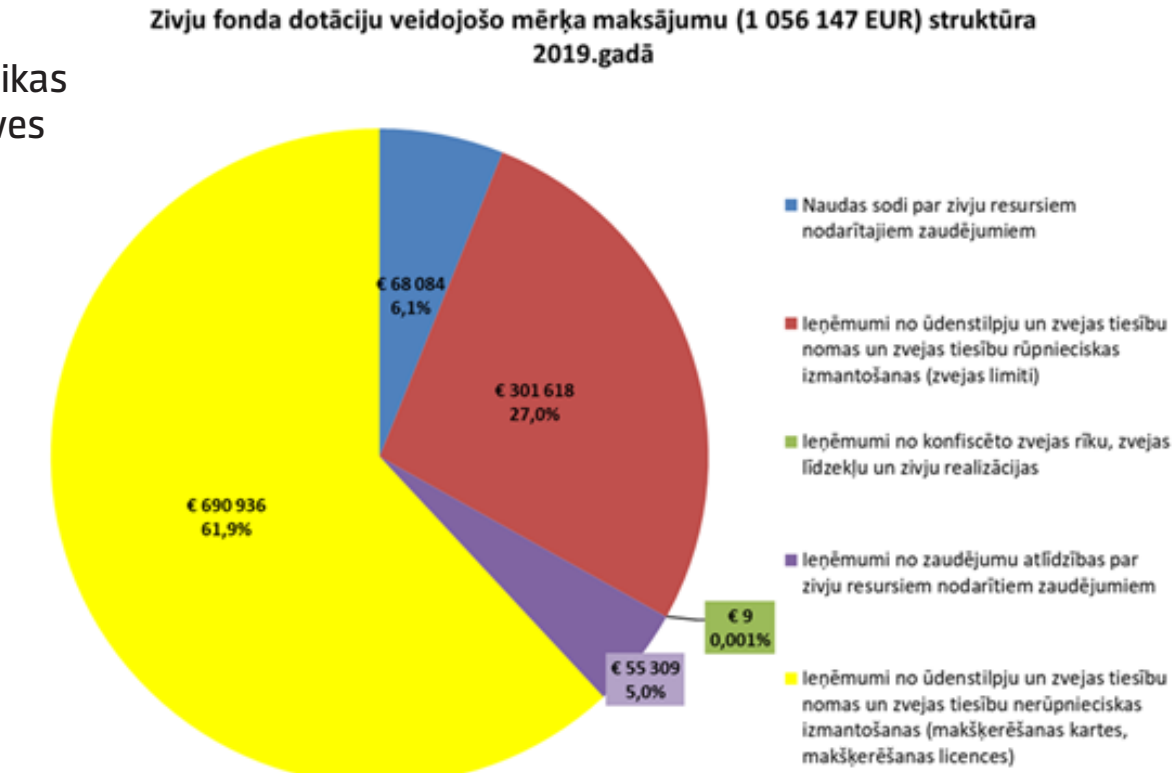
NAUDA AJZSARDZĪBAI, PAVAIROŠANAI, SABIEDRĪBAS IZGLĪTOŠANAI

Savukārt pērn pasākuma *Zinātniskās pētniecības programmu finansēšana un līdzdalība starpvalstu sadarbībā zinātniskajos pētījumos zivsaimniecībā* ietvaros Pārtikas

drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts *BIOR*, lai novērtētu Latvijas zušus pirms migrācijas uz Sargasu jūru un identificētu mencu aknu parazītu sugas, ir kopumā saņēmis teju 10 500 eiro. Nauda tiek piešķirta ne vien tiem, kuri klātienē sargā vai pēta zivis, bet arī tiem, kuri veic izglītojošo darbu. Tā pērnajā gadā Zivju fonda biedrībai *Darīsim paši*, lai nodrošinātu desmit informatīvi izglītojošus izdevumus (ielikumus) *Pazīsti, atbalsti, sargā!* laikrakstā *Kurzemieks*, kas informē sabiedrību par zivju resursu saudzīgu izmantošanu, atražošanu un aizsardzību Kuldīgas, Alsungas un Skrundas novadā, piešķīra 5222 eiro. Savukārt biedrība *Zivju gani*, lai varētu turpināt izveidot TV raidījumu *Makšķerē ar Olti*, saņēma 24979 eiro. Daļu no *pīrāga* saņem arī jaunieši, jo, lai aizvadītajā gadā Liepājas 15. vidusskolas atbalsta biedrība varētu sarīkot starptautisku jauniešu konferenci *Zivsaimniecībai ir piemērota tikai veselīga Baltijas jūras vide!* saņēma 7088 eiro. Sī nauda tērēta, sarīkojot piecu dienu konferenci Pāvilostā 14 – 17 gadus veciem Latvijas un Lietuvas jauniešiem. Konferencē tika akcentēta ūdeņu eitifikācija, bīstamo vielu piesārņojums, nesekmīga bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, videi nedraudzīga jūrlietu problemātika Baltijas jūrā, kā arī meklēts risinājums situācijas uzlabošanai.

KĀ SADALA PĪRĀGU?

„Zivju fonda padome izskata un novērtē attiecīgajā projektā iesniegtumu iesniegšanas kārtā vērtēšanai virzītos projektus, ņemot vērā Ministru kabineta noteikumu par valsts

atbalsta piešķiršanu zivsaimniecības attīstībai no Zivju fonda finanšu līdzekļiem 2. pielikumā minētos vērtēšanas kritērijus,” saka I.Bārtule. „Atbilstoši kritērijiem katram projektam tiek piešķirts noteikts punktu skaits.”

Projekti tiek sarindoti pēc lielākā saņemto punktu skaita, un Zivju fonda finansējuma atbalstu saņem tie augstāk novērtētie projekti, kas iekļaujas konkrētajai projektu iesniegšanas kārtai izsludinātajā finansējumā. Ja projekts iegūst mazāk par 45 punktiem, tad Zivju fonda padome pieņem lēmumu par atteikumu piešķirt atbalstu.

2019. gadā Zivju fonda finansējumam dažādiem projektiem visvairāk pieteicies Limbažu novads (deviņi projekti), otro vietu daļa Salacgrīva un Krustpils (septiņi projekti), bet trešo ar sešiem finansētiem projektiem – Daugavpils un Riebiņu novads. Kuldīgas novads saņēmis finansējumu trīs projektu īstenošanai. Vēl no Kurzemes finansējums sniegts Ventspils, Rojas, Aizputes, Grobiņas, Liepājas un Saldus novadam.

VAI NAUDU IZMANTO LIETDERĪGI?

„Lauku atbalsta dienests (LAD) izlases kārtībā veic pārbaudes vismaz pieciem procentiem no īstenotajiem projektiem,” turpina I.Bārtule. „Zivju fonda padome var lūgt LAD nodrošināt kāda atsevišķa projekta kontroli, ja tā uzskata, ka realizēšanas gaitā šāda kontrole varētu būt nepieciešama.” Institūcija, kura iegādājusies tehniku, ierīces ar Zivju fonda finansējumu, pieņem to savā bilancē, un uz šādu institūciju attiecas *Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likums*. Līdz šim būtiski pārkāpumi konstatēti neesot.

Ir projekti, kas netiek realizēti, un tam var būt dažādi iemesli. Proti, komercsabiedrība (SIA) nevar būt Zivju fonda atbalsta saņēmēja, jo neatbilst Zivju fonda atbalsta pretendenta statusam. Projekta iesniedzējam LAD konstatējis nodokļu parādu projekta iesniegšanas laikā, audzētava, ar kuru noslēgts līgums par zivju mazuļu piegādi, radās problēmas ar ūdens nolaišanu dīķos, savukārt citur zivju mazuļi vairs nebija pieejami. Vai

Lai veiksmīgāk uzraudzītu zivju resursus, pašvaldības un dažādas biedrības bieži lūdz piešķirt naudu novērošanas kameru un dronu iegādei.

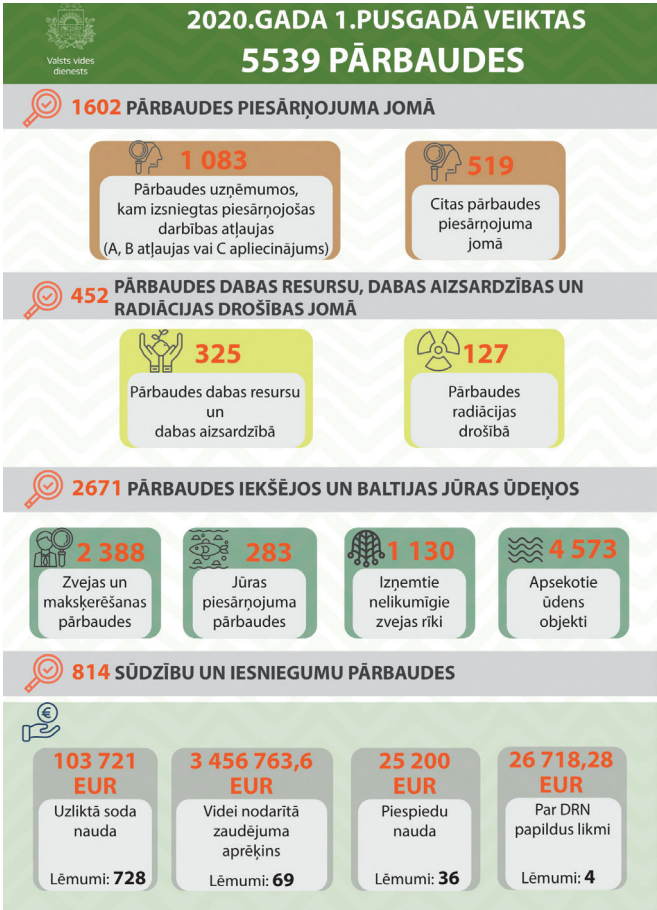
arī audzētava nespēja piegādāt līgumā paredzētos zivju mazuļus, vai ievērot piegādes termiņus. Iepirkuma procedūrā vēžu piegādei nepieteicās nevienš pretendents. Daži piemēri: nav papildināti vimbu resursi Salacas baseinā, kur plānoja ielaist 27 200 vimbu mazuļu. Bez zivīm palika arī Ādažu novada Vējupe, Mazais un Lielais Baltezers, kur kopumā plānoja ielaist 10 500 zandartu un 10 000 ālantu mazuļu. Kopumā pērn zivju resursu papildināšana dažādu iemeslu dēļ nav notikusi desmit pagastos 17 dažādās ūdenstilpnēs. Savukārt zivju aizsardzības jomā netika realizēts Zivju fonda padomes apstiprinātais projekts *Zivju resursu aizsardzības pasākumi Ikšķīles novada teritorijā*, bet sabiedrības informēšanas jomā nenotika biedrības *Sporta makšķerēšana* iecerētie semināri par zivju resursu racionālu un saudzīgu izmantošanu un mobilās aplikācijas *Makšķerēšanas iespējas Riebiņu novada Rušonas pagastā* izstrāde.

KĀPĒC PROJEKTI NETIEK REALIZĒTI?

Par projektu nerealizēšanas finansējuma nepiešķiršanas iemeslu var kalpot neatbilstošas tehniskās specifikācijas, nespēja ievērot projektā paredzētos termiņus, kavēšanās ar dokumentu noformēšanu un iesniegšanu LAD. Kā galvenie iemesli vēl tiek minēti, ka pretendenti nav izpildījuši Zivju fonda padomes lēmuma

nosacījumus, piemēram, konkrētam sabiedrības informēšanas projektam (īpaši video projektiem) nav saņemts institūta *BIOR* saskaņojums (izveidota filma un parādīta ēterā bez saskaņojuma u.c.). Ja netiek īstenoti projekti un par to tiek paziņots tikai gada beigās, tad finansējuma atlikumus un Zivju fonda dotācijas finansējumu nav iespējams pilnībā izmantot kārtējā gadā un neizlietotais atlikums paliek valsts budžetā vispārējiem izdevumiem, nevis tiek izmantots Zivju fonda pasākumos paredzētajiem mērķiem. Vēl problēmas var sagādāt konkrētu pārskatu neiesniegšana LAD, *BIOR* un Valsts vides dienestā (VVD). Ja precizāk, tad runa ir par ieņēmumiem no licencēm licencētajā makšķerēšanā, vēžošanā un zemūdens medībās, par iepriekšējā gadā iegūtajiem lomiem licencētajā makšķerēšanā, vēžošanā un zemūdens medībās, kā arī par īstenotajiem dabas aizsardzības, kontroles un zivju resursu papildināšanas pasākumiem, kā arī par licencētās makšķerēšanas, vēžošanas vai zemūdens medību organizēšanai nepieciešamās infrastruktūras izveidošanu un uzturēšanu. Ja kāds no pārskatiem nav iesniegts, Zivju fonda padome ir tiesīga pieņemt lēmumu par atteikumu piešķirt atbalstu un nevērtēt projektu. Tādēļ ir jāpatur prātā, ka Zivju fonda piešķirtais finansējums nosaka arī stingrus pienākumus.

Alberta Dintera teksts un foto

Kurzemē izņemti 306 nelegālie zvejas rīki

Katru pusgadu Valsts vides dienests (VVD) apkopo skaitļus, kuri parāda to, cik ražīgi ir strādāts dažādās vides pārvaldēs. Kopumā šī gada pirmajā pusgadā Kurzemē notikušas 1559 pārbaudes.

Kā vēsta VVD sniegtā informācija, Ventspils Reģionālās vides pārvaldes teritorijā notikušas 978 normatīvo aktu ievērošanas pārbaudes, bet Liepājas Reģionālās vides pārvaldes teritorijā tas darīts 581 reizi. Ventspils inspektori pārbaudes uzņēmumos, kam izsniegta piesārņojošās darbības atļaujas (A, B atļaujas vai C apliecinājums), veikuši 135, bet Liepājas – 88 reizes. 95 gadījumos notikušas citas pārbaudes piesārņojuma jomā. Vēl Kurzemes inspektori 1017 reīzu baudījuši dabas resursu un dabas aizsardzību, jūras piesārņojuma un radiācijas drošību. Abās reģionālajās pārvaldēs izskatītas 224 sūdzības un iesniegumi. Arī zvejas kontrolei pievērsta uzmanību, jo kopumā Ventspils un Liepājas pārvaldes inspektori pārbaudījuši 606 ūdenstilpnes, no tām izņemti 306 nelegālie zvejas rīki.

Kurzemes pusē ir arī izsniegtas dažādas atļaujas, kas skar gan piesārņojošo darbību, gan dabas vai ūdens resursu tērēšanu, kā arī atkritumu apsaimniekošanu, zvejas licences, arī grunts novietošanu jūras novietnē. Šādas atļaujas kopumā Kurzemē izsniegtas 1116.

Alberts Dinters

SPECIĀLISTA KOMENTĀRS

Ūdens kvalitātes radītāji

Olga Revina, zinātniskā institūta *BIOR* zivaudzētavas Tome Pelču filiāles veterinārārste

Ūdens cietība

Pēdējais kvalitātes rādītājs, kuru gribētu raksturot, ir ūdens cietība.

Ūdens cietība ir dabīgo ūdens īpašību kopums, kas saistīts ar sārmzemju metālu saturošo sāļu koncentrāciju ūdenī. Cietību galvenokārt nosaka kalcija un magnija, kā arī dzelzs, mangāna, alumīnija un citu jonu līmenis. Tie kopumā ir nepieciešami gan zivju, gan to dabiskās barības bāzes attīstībai. Ūdens ar pārlietu cietību akvakultūrai neder. Tādi var būt pazemes avotu ūdeņi. Miksts ūdens dabā ir upēs, ezeros un lietusūdens. Ļoti miksti ūdeņi sastopami reģionos ar bazalta, granīta, smilšakmens segumu, savukārt cieti ūdeņi sastopami, ja dominē ar kaļķi, ģipsi un dolomītu bagātās augsnes, kā tas, piemēram, ir tipiski Latvijā. Tāpēc Latvijā gan virszemes, gan arī pazemes ūdeņi ir visai cieti. Augstākā ūdeņu cietība novērojama Zemgales upju baseinos. Zemus cietības rādītājus var paaugstināt, ūdenim pievienojot lauksaimniecības kaļķi.

Ūdens cietību mājās var noteikt, izmantojot *strip* testus, var nodot arī ūdens paraugu laboratorijai.

Strip tests ūdens cietības noteikšanai.

MAKŠKERNIEKA STĀSTS

Vēži priekšā, pakaļā

Tas bija tais laiks, par kuriem dažkārt teic, ka zāle bija zaļāka un odu bijis mazāk. Reiz kāds pazīstams vīriņš uzaicināja mūs, puīšēlus, līdzi uz sev vien zināmu vietu, uz kuru viņš regulāri brauca vēžot. Par viņa varoņdarbiem bijām saklausījušies gana daudz un nolēmām, ka jāizmanto izdevība un jālaiž līdzi. Mātēm pret solījumu, ka mājās tiks atvesti vēži, tika izdīkta atļauja, lai laiž puikas nakts piedzīvojumos.

Pienāk vakars, paziņa atbrauc ar savu *žigulīti*, un laižam. Uz kuru pusi braucām, neatminos, jo, sēžot aizmugures beņķī, savā starpā čalojām un tam nepievēršām uzmanību. Nonākuši galā, ieraugām, ka esam pie paliela ezera. Vīreļis ceļ laukā no auto bagāžnieka spaini, pāris pašvakus luksturīšus un dodas ezera virzienā. Mēs, puikas, kā caļēni nopakaļus. Piegājis pie ūdens, vīrs uzvelk garos gumijas zābakus, ņem spaini un brien iekšā. Luksturīšu gaisma ik pa brīdim pieliecas un izceļ pa kādam vēzim. Apstaigājies brīvo ūdeni, viņš sāk pārbaudīt alas, bāzdams tajās roku. Tas mums no malas liekas gana bīstami, jo dažs labs vēzis, kuru viņš mums atrādīja, ir ar tāda izmēra spilēm! Ja tāds saķers pirkstu, tas būs nost kā špicka! Vīrs, juzdams, ka mēs tādi bailīgi, sāk mūs vilkt uz zoba, sakot, lai tik brienot ūdenī un velkot tos vēžus laukā. Neesot jau nemaz tik kņabīgi, ir ar kāds arī ieķēr pirkstā, nav tik traki. Mēs neticiīgi skatāmies, klausāmies, bet ūdenī nekāpjam. Vīreļis ūsās spurdz un nosaka: „Ko baidās? Skatās, kā jādār!” Pēc sacīti viņš apņēmbas pilns brien uz vietu, kuru vēl nav pārbaudījis. Mēs gar krastu līdzi. Vīreļis iebāž roku ūdenī un izvelk pamaftīgu eksemplāru. „Redz, kā vaig!” viņš nosaka un dodas tālāk. Atkal rokas bāziens ūdenī, caps, un kārtējais makanais vēzis rokā. „Nu, ko es teic?” I takš viegl!” izsaucas vīrs. Pēc šī

Alberts Dinters
Ineses Slūkas zīmējums